

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/5/2020
Identifikačné číslo spisu: 1014201753
Dátum vydania rozhodnutia: 02.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1014201753.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci navrhovateľa: Ing. H. F., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Ž. Č..XX, XXX XX U., zastúpeného JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom, so sídlom Sibírska 4, 831 02 Bratislava, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16. septembra 2014, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 5Sd 270/2014-95 zo dňa 11. marca 2020, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 5Sd/270/2014-95 zo dňa 11. marca 2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len krajský súd alebo súd prvého stupňa) napadnutým rozsudkom č.k. 5Sd/270/2014-95 zo dňa 11. marca 2020 rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.09.2014 v spojení so zmenovými rozhodnutiami zo dňa 27.02.2015 a zo dňa 23.06.2016 o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku odo dňa 27.04.2009 potvrdil. Navrhovateľovi právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd z predloženého administratívneho spisu zistil, že navrhovateľ doručil odporkyni dve žiadosti o starobný dôchodok. Prvú spisanú dňa 30.05.2014 o priznanie starobného dôchodku od 27.04.2009, t.j. dovŕšením 56. roku veku a druhú spisanú dňa 27.04.2015 na priznanie starobného dôchodku od 27.04.2015. Sociálna poisťovňa, ústredie, preskúmaným rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.09.2014, podľa ust. § 65, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej aj „ZSP“) a podľa ust. § 21, § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZSZ“) zamietla žiadosť navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku. V rozhodnutí odkázala na ust. § 65 ods. 1 a 2 ZSP, podľa ktorého poistenec má nárok na starobný dôchodok ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek, 62 rokov, ak tento zákon neustanovuje inak a tiež na ust. § 274 ods. 1

ZSP, podľa ktorého nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31.12.2023. Zachovanie nárokov vyplývajúcich zo zaradenia zamestnanca do zvýhodnenej pracovnej kategórie spočíva aj v znížení vekovej podmienky, potrebnej pre dovŕšenie dôchodkového veku. Na účely zníženia dôchodkového veku odporkyňa poukázala na ust. § 21 ods. 1 písm. a/ až d/ v spojení s ust. § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. a pre zníženie vekovej podmienky na možný postup podľa ust. § 174 ods. 1 písm. a/ až d/ zákona č. 100/1988 Zb. Ďalej odporkyňa pre vznik nároku na starobný dôchodok citovala podmienku vyplývajúcu z ust. § 174 ods. 2 zák.č. 100/1988 Zb., podľa ktorej, vyplývajú z ods. 1, zamestnanie resp. služba v I. alebo II. kategórii funkcií má trvať k 31.12.1999 a uzavrela, že navrhovateľ nespĺnil uvedenú zákonnú podmienku, keďže ukončil službu zaradenú do I. kategórie funkcií dňom 31. augusta 1990 a nárok na starobný dôchodok mu vznikne až dovŕšením 62 rokov veku, t.j. dňom 27. apríla 2015. Krajský súd mal ďalej preukázané, že zmenovým rozhodnutím zo dňa 27.02.2015 odporkyňa doplnila výrok o dátum žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok, dňom 30.05.2014 a o dátum, od ktorého žiadal priznať starobný dôchodok, t.j. 27.04.2009. V odôvodnení doplnila dobu výkonu jeho služby v I. kategórii funkcií v rozsahu 19 rokov a 12 dní, ktorá mu bola pre posudzovanie nároku na starobný dôchodok k dovŕšeniu 56 rokov veku zhodnotená a o dobu 22 rokov a 107 dní v III. pracovnej kategórii. Konštatovala, že ku dňu 27.04.2009 získal 41 rokov a 119 dní obdobia dôchodkového poistenia. Služba zaradená do I. kategórie funkcií navrhovateľovi netrvala k 31.12.1999 a nespĺnil tak podmienku na vznik nároku na starobný dôchodok vo zvýhodnenom, 56 roku veku, ku dňu 27.04.2009, kladenú ust. § 174 ods. 2 zák.č. 100/1988 Zb.. Odporkyňa dňa 23.06.2016 vydala ďalšie zmenové rozhodnutie o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok. O žiadosti navrhovateľa zo dňa 30.05.2014 o priznanie starobného dôchodku ku dňu 27.04.2009, odporkyňa teda rozhodla rozhodnutím zo 16.09.2014, v spojení so zmenovými rozhodnutiami zo dňa 27.02.2015 a zo dňa 23.06.2016 tak, že zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok od dovŕšenia 56 rokov veku, t.j. ku dňu 27.04.2009, keďže nespĺnil podmienku nároku na zníženie dôchodkového veku podľa ust. § 174 ods. 2 zák.č. 100/1988 Zb., keďže jeho služobný pomer bol ukončený dňa 31.08.1990 a teda netrval k 31.12.1999. Odporkyňa rozhodnutím zo dňa 19.05.2015 navrhovateľovi priznala od 27. apríla 2015 starobný dôchodok vo výške 611,10 € mesačne, nakoľko týmto dňom dovŕšil 62 rokov veku a splnil podmienky nároku na starobný dôchodok podľa ust. § 65 ZSP, keď ku dňu 27.04.2015 získal navrhovateľ 15 693 dní obdobia dôchodkového poistenia, čo je 42 rokov a 363 dní obdobia dôchodkového poistenia. Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ dňa 15.06.2015 opravný prostriedok, ktorým žiadal o rozšírenie už podaného návrhu voči rozhodnutiu zo dňa 16.09.2014, o preskúmanie rozhodnutia zo dňa 19.05.2015 a spojenie vecí do jedného súdneho konania o preskúmanie priznania jeho starobného dôchodku vo zvýhodnenom dôchodkovom veku, ku dňu 27.04.2009.

3. Krajský súd citujúc ust. § 65 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z.z. konštatoval, že zníženie vekovej podmienky potrebnej pre dovŕšenie dôchodkového veku zákon umožňuje podľa ustanovenia § 274 ods. 1 ZSP, podľa ktorého nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31.12.2023. Z obsahu dávkového spisu odporkyňa krajský súd zistil, že navrhovateľ nie je poberateľom dávky výsluhového zabezpečenia podľa zák.č. 328/2002 Z.z. ani dávky podľa predchádzajúcej právnej úpravy v zmysle zák.č. 76/1959 Sb., platnej v čase ukončenia jeho služby dňom 31.08.1990, keďže ako je uvedené v potvrdení VÚSZ Ministerstva obrany Praha zo dňa 26.02.2014, nespĺnil podmienky podľa tohto zákona, t.j. službu v ozbrojených silách najmenej 20 rokov (19 rokov a 6 dní), ani v tom čase vek 40 rokov a podľa potvrdenia Ministerstva obrany SR zo dňa 04.07.2014, nezískal obdobie výkonu štátnej služby profesionálneho vojaka v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok. Krajský súd uviedol, že doba výkonu služby sa mu hodnotí na účely priznania dávky starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia. Ďalej krajský súd zistil, že navrhovateľ bol v období od 05.09.1968 do 25.06.1971 žiakom Vojenského gymnázia SNP v Banskej Bystrici. Podľa potvrdenia Ministerstva obrany SR, sekcia ľudských zdrojov, Bratislava zo dňa 28.04.2016, č. SEĽUZ-3-8-1/2016-OdSP, toto stredoškolské štúdium bolo zaradené do III. pracovnej kategórie a teda navrhovateľ počas tohto štúdia nevykonával vojenskú službu, ktorú vykonával až v období od 25.08.1971, na Vysokej škole pozemného vojska vo Vyškove. Podľa dokladov z Vojenského archívu, Centrálnej registratúry Trnava a Vojenského ústredného archívu Olomouc, vykonával navrhovateľ v I. kategórii funkcií základnú vojenskú službu vo vojenskej škole, t.j. v období

od 25.08.1971 do 24.08.1973 a ďalšiu službu vo vojenskej škole od 25.08.1973 do 19.07.1975 a tiež v období od 20.07.1975 do 31.08.1990, kedy bol zamestnaný ako vojak z povolania a výkon služby skončil dňa 31.08.1990. Z obsahu osobného listu dôchodkového poistenia, ktorý tvorí prílohu napadnutého rozhodnutia (zmenového z 23.06.2016) krajský súd zistil, že odporkyňa I. kategóriu funkcií hodnotila navrhovateľovi podľa uvedených dokladov od 25.08.1971 až do 31.08.1990. Dobu jeho štúdia na vojenskej strednej škole ako zaradenú do I. kategórie funkcií nehodnotila.

4. Podľa názoru krajského súdu z obsahu preskúmaných rozhodnutí ako aj z obsahu dávkového spisu odporkyne je nesporné, že vznik nároku na starobný dôchodok posudzovala podľa ust. § 21 ods. 1 v spojení s ust. § 14 ods. 4 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení. Medzi účastníkmi konania zostalo sporným splnenie podmienok na skoršie priznanie starobného dôchodku navrhovateľa, ktorý ako bývalý vojak z povolania požiadal o priznanie starobného dôchodku od 27.04.2009, kedy dosiahol vek 56 rokov. Krajský súd konštatoval, že s poukazom na zabezpečené dôkazy bolo preukázané, že navrhovateľ v I. kategórii funkcií vykonával službu vojaka z povolania v trvaní 19 rokov a 12 dní. Vzhľadom k tomu by mu podľa ust. § 274 ods. 1 ZSP prináležalo zvýhodnenie v podobe nároku na skorší odchod do starobného dôchodku, teda v dosiahnutí skráteného dôchodkového veku pre poistencov, ktorí boli zaradení v I. alebo II. pracovnej kategórii. Zníženie vekovej podmienky potrebnej pre dovŕšenie dôchodkového veku je upravené v odporkyňou aplikovaných ust. § 21 a § 174 zák.č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

5. Krajský súd citujúc ustanovenia § 14 ods. 4, § 21 ods.1, § 174 ods. 1, 2 zákona č. 100/1988 Zb. považoval za nesporné, že napadnuté rozhodnutie odporkyne je správne, ak konštatovala, že navrhovateľ nespĺnil ani podmienku vzniku nároku na starobný dôchodok podľa ust. § 174 ods. 1 ZSZ, pretože výkon služby ukončil k 31.08.1990 a teda ju už nevykonával a netrvala do 31.12.1999. Navrhovateľovi zvýhodnenie v podobe skoršieho odchodu do dôchodku podľa ust. § 174 ods. 1 zák.č. 100/1988 Zb. nevzniklo. Za dôvodnú krajský súd nepovažoval ani jeho námietku, že dobu štúdia na vojenskej strednej škole je potrebné považovať za dobu zaradenú do I. pracovnej kategórie, čo sa v danom prípade nepotvrdilo a uvádzanými potvrdeniami je preukázané, že toto štúdium bolo zaradené do III. pracovnej kategórie a počas tohto štúdia sa vojenská služba ani nevykonávala. Krajský súd majúc za to, že nakoľko navrhovateľ v I. kategórii funkcií neodpracoval požadovaných 20 rokov služby, nárok na starobný dôchodok v skoršom veku podľa ust. § 21 ods. 1 písm. c/ zákona o sociálnom zabezpečení mu nevznikol a nárok na starobný dôchodok mu nevznikol ani z titulu uvoľnenia zo zamestnania z racionalizačných a organizačných opatrení (písm. b/), dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporkyne zo dňa 16.09.2014 v spojení so zmenovými rozhodnutiami zo dňa 27.02.2015 a zo dňa 23.06.2016 je zákonné a vecne správne, preto ho podľa ust. § 250q ods. 3 OSP potvrdil.

6. Záverom krajský súd uviedol, že navrhovateľ si podal aj druhú žiadosť o starobný dôchodok zo dňa 27.04.2015, ktorou žiadal starobný dôchodok priznať od dosiahnutia 62 rokov veku, od 27.04.2015. Z uvedeného je zrejmé, že podal dve žiadosti o starobný dôchodok, prvá je spísaná dňa 30.05.2014 o priznanie starobného dôchodku od 27.04.2009, t.j. dovŕšením 56 roku veku (viažuca sa na preskúmané rozhodnutie, voči ktorému je podaný opravný prostriedok a ku ktorému boli vydané dve zmenové rozhodnutia) a druhá žiadosť o starobný dôchodok bola spísaná dňa 27.04.2015 na priznanie starobného dôchodku od 27.04.2015, t.j. od dosiahnutia 62 rokov veku. Starobný dôchodok mu na základe tejto žiadosti bol priznaný rozhodnutím zo dňa 19.05.2015, zvýšený od 01.01.2016 rozhodnutím zo dňa 14.04.2016. Tieto rozhodnutia sú podľa uvedenia odporkyne právoplatné. Z uvedeného dôvodu správny súd o druhej žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok spísanej dňa 27.04.2015, ktorá nebola predmetom preskúmania v tomto konaní, ani nerozhodoval.

7. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa ust. § 250l ods. 2 v spojení s ust. § 250k ods. 1 OSP, a keďže navrhovateľ v konaní úspech nemal, právo na náhradu trov konania mu nepriznal.

II.

Odvolanie navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu

8. Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie. V úvode odvolania navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 5Sd 270/2014-95 zo dňa 11. marca 2020, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odvolacom návrhu navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 5Sd 270/2014-95 zo dňa 11. marca 2020, zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16. septembra 2014, zrušuje a vec jej vracia na nové prejednanie a nové rozhodnutie.

9. Navrhovateľ v dôvodoch odvolania poukazom na skutkové zistenia namietal, že skutkové závery krajského súdu nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní a rovnako tiež právne závery prvostupňového súdu sú bez opory v právnych predpisoch. Navrhovateľ predovšetkým namietal, že krajský súd neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, v dôsledku čoho je rozhodnutie nezákonné. Predovšetkým navrhovateľ namietal správnosť názoru odporkyne a súdu prvého stupňa že štúdium a službu na VŠJZ nepovažovali za výkon vojenskej služby. Navrhovateľ súčasne namietal, že súd prvého stupňa nerozhodol o celom predmete súdneho prieskumu, keď nerozhodol o jeho opravnom prostriedku podanom proti rozhodnutiu odporkyne, ktorým rozhodla o jeho druhej žiadosti o starobný dôchodok zo dňa 27.04.2015, čo zakladá porušenie práva strany na spravodlivý proces.

III.

Vyjadrenie odporkyne k odvolaniu navrhovateľa

10. Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľa nevyjadrila a odvolací návrh súdu nepodala.

IV.

Rozhodnutie najvyššieho súdu

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 492 ods. 1, 2 SSP), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP a 491 SSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

12. Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP) upravujúci v zmysle § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

13. Podľa § 491 ods. 1, 2 Správneho súdneho poriadku zákona č. 162/2015 Z.z. (SSP), ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

14. Podľa § 492 ods. 1, 2 Správneho súdneho poriadku, konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

15. Predmetom prieskumného konania na odvolacom súde bol rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 5Sd 270/2014-95 zo dňa 11. marca 2020, ktorým krajský súd podľa § 250q ods. 3 OSP potvrdil rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.09.2014 v spojení so zmenovými rozhodnutiami zo dňa 27.02.2015 a zo dňa 23.06.2016 o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku odo dňa 27.04.2009.

16. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku krajského súdu odvolací súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

17. Súd prvého stupňa za predmet preskúmvacieho súdneho konania v danej veci považoval rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.09.2014 v spojení so zmenovými rozhodnutiami zo dňa 27.02.2015 a zo dňa 23.06.2016, ktorými odporkyňa rozhodla o I. žiadosti navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku odo dňa 27.04.2009 tak, že túto jeho žiadosť zamietla.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva tiež do pozornosti, že súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí orgánu verejnej správy napadnutých žalobou (opravným prostriedkom) podľa právnej úpravy ustanovenej v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku upravujúcej správne súdnictvo, nie je súdom skutkovým. V správnom súdnictve preskúmvajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. (§ 244 ods.1 OSP) Úlohou súdu pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 250l a nasl. OSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi.

20. Podľa ustanovení tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku upravujúcej rozhodovanie súdu o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov (§§ 250 l a nasl. OSP) sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov. Pokiaľ v tejto hlave nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy s výnimkou § 250a. (§ 250l ods. 1, 2 OSP). Konanie sa začína na návrh, ktorým je opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu.(§ 250m ods.1 OSP). (2) Návrh sa podáva na príslušnom súde v lehote tridsiatich dní od doručenia rozhodnutia, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje niečo iné. Návrh je podaný včas aj vtedy, ak bol podaný v lehote na orgáne, ktorý vydal rozhodnutie. Ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku alebo ak obsahuje nesprávne poučenie, možno ho napadnúť do šiestich mesiacov od jeho doručenia. (§ 250m ods.2 OSP) Súdny prieskum rozhodnutia správneho orgánu, napadnutého opravným prostriedkom účastníka správneho konania a konania mu predchádzajúceho súd vykoná na základe administratívneho spisu

správneho orgánu (§ 250d ods.1 OSP). Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia. O opravnom prostriedku rozhodne súd rozsudkom, ktorým preskúmané rozhodnutie buď potvrdí, alebo ho zruší a vráti na ďalšie konanie (§ 250q OSP). Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 OSP). V rámci preskúmacieho súdneho konania súd skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v opravnom prostriedku, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP). V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach krajský súd nie je viazaný len rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávnych alebo procesnoprávnych právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Krajský súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či správny orgán konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

21. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu zistil, že súd prvého stupňa v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutých rozhodnutí žalovaného správneho orgánu - odporkyne, náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutí odporkyne, napadnutých opravným prostriedkom navrhovateľa, nevykonával v súlade s platnou právnou úpravou ustanovenou v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, keď nechal bez povšimnutia rozhodnutie odporkyne o druhej žiadosti navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku, ktoré procesné pochybenie má za následok nezákonnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

VI.

Právne posúdenie odvolacím súdom

22. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

23. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. 28. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

24. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať

tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

25. Vychádzajúc z uvedeného a zo skutkových okolností posudzovaného prípadu v nadväznosti na právnu úpravu zákona o sociálnom poistení odvolací súd za zásadnú spornú otázku v preskúmvanej veci považoval, či odporkyňa skutkovo a právne správne rozhodla vo veci (ne)priznania starobného dôchodku, o ktorý navrhovateľ požiadal dvomi žiadosťami.

26. Odvolací súd z predloženého spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis odporkyne, mal preukázané nasledovné skutkové skutočnosti. Navrhovateľ u odporkyne si uplatnil nárok na starobný dôchodok dvoma žiadosťami. Prvou žiadosťou, spísanou dňa 30.05.2014, navrhovateľ žiadal o priznanie starobného dôchodku od 27.04.2009, t.j. dovŕšením 56 roku veku a druhou žiadosťou, spísanou dňa 27.04.2015, navrhovateľ žiadal o priznanie starobného dôchodku od 27.04.2015. Sociálna poisťovňa, ústredie, rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.09.2014 zamietla žiadosť navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku, pretože nespĺňal podmienky uvedené v ust. § 65, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení a § 21, § 174 ods.1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Včas podaným opravným prostriedkom sa navrhovateľ domáhal súdneho preskúmania tohto rozhodnutia odporkyne, nesúhlasil s tým, že mu ako absolventovi trojročnej Vysokiej školy Jána Žišku, ukončenej maturitou, nepriznala za toto obdobie štúdia od 25.08.1971 do 24.08.1973, zaradenie do I. kategórie funkcií. Zmenovým rozhodnutím zo dňa 27.02.2015 odporkyňa doplnila výrok o dátum žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok, dňom 30.05.2014 a o dátum, od ktorého žiadal priznať starobný dôchodok, t.j. 27.04.2009. Odporkyňa dňa 23.06.2016 vydala ďalšie zmenové rozhodnutie o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok, ktorým zmenila svoje rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X z 27.2.2015 o zamietnutí žiadosti o starobný dôchodok v časti odôvodnenia. O žiadosti navrhovateľa zo dňa 30.05.2014 o priznanie starobného dôchodku ku dňu 27.04.2009, odporkyňa teda rozhodla rozhodnutím zo 16.09.2014, v spojení so zmenovými rozhodnutiami zo dňa 27.02.2015 a zo dňa 23.06.2016 tak, že zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok zo dňa 30. mája 2014, pretože ku dňu 27.04.2009, nespĺňal podmienky uvedené v ust. § 65, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení a § 21, § 174 ods.1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, keďže nespĺňal podmienku nároku na zníženie dôchodkového veku podľa ust. § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., keďže jeho služobný pomer bol ukončený dňa 31.08.1990 a teda netrval k 31.12.1999.

27. Ďalej odvolací súd mal preukázané, že odporkyňa rozhodnutím zo dňa 19.05.2015 navrhovateľovi priznala od 27. apríla 2015 starobný dôchodok podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. vo výške 611,10 € mesačne, nakoľko týmto dňom dovŕšil 62 rokov veku a splnil podmienky nároku na starobný dôchodok podľa ust. § 65 ZSP, keď ku dňu 27.04.2015 získal navrhovateľ 15 693 dní obdobia dôchodkového poistenia, čo je 42 rokov a 363 dní obdobia dôchodkového poistenia. Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ dňa 15.06.2015 opravný prostriedok, ktorým žiadal o rozšírenie už podaného návrhu voči rozhodnutiu zo dňa 16.09.2014, o preskúmanie rozhodnutia zo dňa 19.05.2015 a spojenie vecí do jedného súdneho konania o preskúmanie priznania jeho starobného dôchodku vo zvýhodnenom dôchodkovom veku, ku dňu 27.04.2009. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 14.04.2016 Sociálna poisťovňa ústredie navrhovateľovi zvýšila starobný dôchodok na sumu 617,40 € mesačne podľa § 66 ods. 3, § 82 zákona č. 461/2003 Z.z..

28. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd konštatuje. Skutkové zistenia vyplývajúce zo spisového materiálu krajského súdu potvrdzujú, že krajský súd podrobil súdnemu prieskumu len rozhodnutie Sociálnej poisťovni ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.09.2014 v spojení so zmenovými rozhodnutiami zo dňa 27.02.2015 a zo dňa 23.06.2016, ktorými odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok zo dňa 30. mája 2014, pretože ku dňu 27.04.2009, nespĺňal podmienky uvedené v ust. § 65, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení a § 21, § 174 ods. 1, 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení. Krajský súd napadnutým rozsudkom č.k. 5Sd 270/2014-95 zo dňa 11. marca 2020 rozhodol tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.09.2014 v spojení so zmenovými rozhodnutiami zo dňa 27.02.2015 a zo dňa 23.06.2016 o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku odo dňa 27.04.2009

potvrdil. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa krajský súd ako súd prvého stupňa zaoberal len námietkami navrhovateľa vo vzťahu k rozhodnutiu odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.09.2014 v spojení so zmenovými rozhodnutiami zo dňa 27.02.2015 a zo dňa 23.06.2016. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia síce poukázal na to, že odporkyňa rozhodovala aj o druhej žiadosti navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku spisanej dňa 27.04.2015, ktorou navrhovateľ žiadal o priznanie starobného dôchodku od 27.04.2015. Súčasne krajský súd poukázal na to, že odporkyňa rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.05.2015 navrhovateľovi priznala od 27. apríla 2015 starobný dôchodok podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. vo výške 611,10 € mesačne, ako aj, že proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ dňa 15.06.2015 opravný prostriedok, ktorým žiadal o rozšírenie už podaného návrhu voči rozhodnutiu zo dňa 16.09.2014, o preskúmanie rozhodnutia zo dňa 19.05.2015 a spojenie vecí do jedného súdneho konania. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k uvedeným skutkovým zisteniam však záverom konštatoval, „navrhovateľ si podal aj druhú žiadosť o starobný dôchodok zo dňa 27.04.2015, ktorou žiadal starobný dôchodok priznať od dosiahnutia 62 rokov veku, od 27.04.2015. Z uvedeného je zrejmé, že podal dve žiadosti o starobný dôchodok, prvá je spísaná dňa 30.05.2014 o priznanie starobného dôchodku od 27.04.2009, t.j. dovŕšením 56 roku veku (viažuca sa na preskúmané rozhodnutie, voči ktorému je podaný opravný prostriedok a ku ktorému boli vydané dve zmenové rozhodnutia) a druhá žiadosť o starobný dôchodok bola spísaná dňa 27.04.2015 na priznanie starobného dôchodku od 27.04.2015, t.j. od dosiahnutia 62 rokov veku. Starobný dôchodok mu na základe tejto žiadosti bol priznaný rozhodnutím zo dňa 19.05.2015, zvýšený od 01.01.2016 rozhodnutím zo dňa 14.04.2016. Tieto rozhodnutia sú podľa uvedenia odporkyne právoplatné. Z uvedeného dôvodu správny súd o druhej žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok spisanej dňa 27.04.2015, ktorá nebola predmetom preskúmania v tomto konaní ani nerozhodoval.“

29. Odvolací súd v odvolacom procese prieskumu zákonnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa vychádzal tiež zo skutkových zistení, že odporkyňa navrhovateľovi priznala od 27. apríla 2015 starobný dôchodok rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.05.2015 podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 30.06.2016. Odporkyňa v poučení o opravnom prostriedku účastníka poučila tak, že proti tomuto rozhodnutiu môže podať návrh na jeho preskúmanie súdom a to v lehote 30 dní od doručenia rozhodnutia; návrh treba podať príslušnému krajskému súdu alebo Sociálnej poisťovni, ústredie v Bratislave.

30. Podľa § 209 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 30.06.2016 rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti. Rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní alebo o opravnom prostriedku. Odôvodnenie nie je potrebné, ak sa všetkým účastníkom konania vyhovie v celom rozsahu.

31. Podľa § 250l ods. 1, 2 OSP podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov. Pokiaľ v tejto hlave nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy s výnimkou § 250a.

32. Podľa § 250m ods. 1, 2 OSP konanie sa začína na návrh, ktorým je opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu. Návrh sa podáva na príslušnom súde v lehote tridsiatich dní od doručenia rozhodnutia, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje niečo iné. Návrh je podaný včas aj vtedy, ak bol podaný v lehote na orgáne, ktorý vydal rozhodnutie. Ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku alebo ak obsahuje nesprávne poučenie, možno ho napadnúť do šiestich mesiacov od jeho doručenia.

33. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že pokiaľ odporkyňa o nároku na starobný dôchodok navrhovateľa rozhodla rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 19. mája 2015, expedované

dňa 22.05.2015 a navrhovateľ dňa 15.06.2015 na Krajský súd v Bratislave podal návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovni v Bratislave č. XXX XXX XXXX X z 16.09.2014 vo veci priznania starobného dôchodku - rozšírenie návrhu, ktorým žiadal, aby krajský súd v Bratislave obe rozhodnutia Sociálnej poisťovne v Bratislave č. XXX XXX XXXX X z 16.09.2014 a č. XXX XXX XXXX X z 19. mája 2015 zrušil a vec vrátil sociálnej poisťovni na ďalšie konanie, rozhodnutie Sociálnej poisťovni ústredie - odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 19. mája 2015, nenadobudlo právoplatnosť práve z dôvodu, že navrhovateľ proti uvedenému rozhodnutiu podal na súd návrh na preskúmanie jeho zákonnosti, ktorý je opravným prostriedkom proti tomuto rozhodnutiu odporkyne. Vzhľadom k uvedenému bolo povinnosťou krajského súdu sa opravným prostriedkom navrhovateľa podaným proti rozhodnutiu odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 19.05.2015 zaoberať a vykonať súdny prieskum zákonnosti aj uvedeného rozhodnutia odporkyne.

34. Pokiaľ krajský súd, vychádzajúc z nesprávneho tvrdenia odporkyne, súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 19.05.2015 nevykonal a neposudzoval nárok navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku v súvislosti s rozhodnutiami odporkyne, ktorými rozhodla o starobnom dôchodku navrhovateľa, dopustil sa procesného pochybenia, majúceho za následok vydanie napadnutého rozsudku v rozpore so zákonom. Vzhľadom k uvedenému odvolací súd po vykonaní prieskumu rozsudku krajského súdu napadnutého odvolaním navrhovateľa dospel k záveru, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, keď v procese súdneho prieskumu dostatočne nezameral svoju pozornosť k ochrane subjektívnych práv navrhovateľa, z ktorých dôvodov svojim postupom odňal navrhovateľovi právo na spravodlivý proces, čo je v rozpore s právami zakotvenými v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V dôsledku uvedeného procesného pochybenia súdu prvého stupňa sa odvolací súd meritom veci nezaoberal.

35. Vzhľadom na dôvody uvedené vyššie najvyšší súd postupom podľa § 492 ods. 1 SSP v spojení s § 250ja ods. 2, .3, veta druhá OSP, v spojení s § 250l ods. 2, s § 246c ods. 1 a s § 221 ods. 1, písm. f/, ods. 2 OSP napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

36. Najvyšší súd v danej súvislosti záverom súčasne poukazuje na to, že napriek apelačnému opravnému systému, ktorý sa v správnom súdnictve v Slovenskej republike v zmysle príslušnej právnej úpravy v zásade uplatňuje, primárne preskúmava zákonnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu krajský súd ako súd prvého stupňa. Úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu odvolacieho je preskúmať vecnú správnosť prvostupňových rozhodnutí a nie nahrádzať prieskumnú činnosť súdu prvého stupňa vrátane odôvodňovania rozhodnutia.

37. V ďalšom konaní bude povinnosťou prvostupňového súdu opätovne sa vecou v jej merite dôsledne zaoberať, vec prejednať v medziach navrhovateľom podaných návrhov na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí odporkyne, posúdiť zákonnosť napadnutých rozhodnutí odporkyne a postupu im predchádzajúcich a v merite veci opätovne rozhodnúť, a svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť, vysporiadajúc sa s námietkami navrhovateľa. V novom rozhodnutí krajský súd opätovne rozhodne o náhrade trov konania, vrátane o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej OSP a s § 492 ods. 2 SSP).

38. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.